

Mgr. Robert Pejša. PhD.

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Zuzany Glacnerové:

Vývoj obchodních vztahů ve vybraných zemích středoevropského prostoru na příkladu vývoje česko-polsko-maďarských obchodních vztahů, KSES, FF UK, Praha, 2015, s. 115

Diplomantka Bc. Zuzana Glacnerová si jako téma práce zvolila zkoumání vývoje obchodních vztahů na příkladech vybraných obchodních, kulturně-společenských vztahů mezi Českem, Polskem a Maďarskem v kontextu středoevropského vývoje (jak historického, tak i aktuálního společensko-politického, obchodního). A to nikoliv jen obecně, ale se zaměřením se na klíčové parametry aktuálního hospodářského vývoje v Česku, Polsku a v Maďarsku. Hned na úvod je třeba zdůraznit, že k tomu, aby diplomantka mohla na odpovídající úrovni takového téma zvládnout, musela disponovat nejen příslušnými jazykovými znalostmi (tedy znalostí polštiny a vedle toho i maďarštiny), bez kterých podobné komparativní téma nelze vůbec začít zkoumat, ale ke zvládnutí výzkumu podobného tématu musela diplomantka prokázat mimořádnou schopnost orientace jak v regionálních reáliích (dobových i současných) z oblasti dějin (polských, uherských/maďarských, českých a slovenských) a aktuálního vývoje politické situace v regionu, tak i s ohledem na specifčnost tématu musela rozšířit své znalosti o další oblasti (obchodní vztahy, socioekonomická problematika, makroekonomická, mikroekonomická situace). Tyto poznatky diplomantka rozšiřovala během přípravy diplomové práce, stejně jako v průběhu celého navazujícího magisterského studia v rámci seminářů, které byly problematice věnovány.

Diplomová práce, jak diplomantka sama uvádí, měla hned několik cílů, které doslova kopírují i kompetenční profil absolventa oboru Středoevropská studia, a zpracováním kterých měla prokázat i získané znalosti a kompetence v průběhu studia. Cílem bylo prokázání znalostí historického vývoje regionu v komparativní perspektivě. V rámci šesti kapitol diplomantka prokázala, že disponuje patřičným vhledem a schopností komparace jak v oblasti reflexe historické vývoje států (Československo, Česko, Polsko, Maďarsko), samozřejmě s odpovídajícím zevšeobecněním. Zároveň však diplomantka v ekonomicky zaměřených kapitolách dokázala historický a aktuálně společenský vývoj regionu rozšířit o kategorie, které přinášejí (zejména český a slovenským) recipientům v mnoha ohledech zcela nové a skryté poznatky o paralelním vývoji společenské situace, vývoji ekonomik a jejich parametrů (HDP, inflace, veřejný dluh, finanční sektor, vývoj, fungování burzy v jednotlivých národních prostředích), sociální situace (nezaměstnanost), o vývoji jednotlivých průmyslových odvětví

(tradiční oblasti ekonomické spolupráce, oblasti hospodářství a služeb, které jsou aktuálně klíčovými pro regionální spolupráci).

V rámci diplomové práce Bc. Zuzana Glacnerová jednoznačně prokázala znalost a schopnost porovnání komplexu historických i obchodních vztahů na vybraných státech střední Evropy. Věnuje se klíčovým vazbám vzniklým v rámci regionu, ze kterých (dodnes) vycházejí základy regionální bilaterální, ale i multilaterální spolupráce (středověké, novověké obchodní a politické vazby; v období nesvobody RVHP a popis role jednotlivých států v rámci tohoto svazku; po roce 1989 konstituování seskupení V4 a jeho role, jak na úrovni státní, v oblasti obchodních vztahů, ale i v oblasti neziskové – vzdělávací IVF). Jak diplomantka na mnoha místech uvádí a správně konstatuje, tak v rámci bilaterální spolupráce česko-polské, česko-maďarské, polsko-maďarské lze vypočítávat velmi dobré a v dějinách zakotvené přátelské vztahy (nejen v politické rovině, ale zejména právě v rovině obchodních vztahů), které byly založeny na vývoji a budování vztahů již od dob středověkých, a které ve vědomí společnosti rezonují dodnes. Tento závěr, který předkládá ve své práci i diplomantka, potvrzuje skutečnost, že dějiny uvedených států (ČSR, Česka, Maďarska, Polska) byly ovlivňovány, někdy „účelovým“ spojenectvím (zejména maďarsko-polským), ale také se ukazuje, že tyto historické, politické střety neměly a nemají vliv právě na sféru ekonomické spolupráce. V případě a relaci Česka a Maďarska byly například historické spory, doslova „odklizeny“ na druhou kolej v okamžiku rozdělení Československa v roce 1993. K výraznému zlepšení vztahů mezi Maďarskem a Českou republikou přispělo rozdělení Československa v roce 1993, což právě potvrzují data z oblasti ekonomické spolupráce, která potvrzují od roku 1993 jednoznačný růst obchodní výměny mezi uvedenými zeměmi. Je skutečností, že historické střety se spíše staly jakýmsi mementem (a to autorka práce správně pochopila) ve vzájemných vztazích, který vždy zarezonuje v okamžiku připomínání si významných a problematických událostí, které jsou spojené s aktivní rolí Česka (Československa), Polska a Maďarska (1918, 1920, 1956, 1968, 1989). I přes řadu předsudků a stereotypů je polsko-české, stejně jako polsko-maďarské, maďarsko-české přátelství a spolupráce poměrně stabilním a stabilizujícím prvkem ve vývoji středoevropského regionu, a to zejména po roce 1989, kdy ze strany těchto států (pokud nebudeme příliš přeceňovat separátní, ačkoliv v dobovém kontextu celkem pochopitelné snahy slovenské politiky o odluku od Československa) byly jednoznačně nastaveny prointegračně, s cílem co nejrychlejší integrace do euroatlantických bezpečnostních a evropských hospodářských struktur. Toto právě dokládá i analýza polského tisku, kterou diplomantka na vybraných periodických

provedla (mimo rámec práce byla ve spolupráci se školitelem vedena i analýza vybraného maďarského tisku), která tuto tendenci také v relaci maďarsko-české potvrzuje (pro mnohé české recipienty jsou doslova tajemstvím intenzivní bilaterální vztahy mezi Maďarskem a Českem v oblasti kulturní, hospodářské spolupráce a to zejména na regionální úrovni, to samé platí o relaci polsko-české, stejně tak i maďarsko-polské). V tomto ohledu, v oblasti tzv. malé ekonomiky diplomantka správně zaměřila svou pozornost například na téma spolupráce mezi českými a maďarskými partnerskými městy (Sárospatak – Uherský Brod), dále správně uvádí klíčový význam a roli spolupráce v oblasti turistického ruchu. Tyto uvedené doklady spolupráce upozadují převažující hlubokou neznalost běžné české populace o polském, ale i maďarském prostředí. Zároveň je také možné konstatovat, na základě obsahu práce diplomantky, že znalosti české populace o maďarských a polských realitách, kultuře a celkovém historickém, ale i aktuálně společensko-politickém vývoji na mnohem nižší úrovni, než u našich sousedů. A v tomto ohledu je právě cenný a doslova žádaný podobný typ práce, kterou předkládá Bc. Zuzana Glacnerová.

Poměrně klíčová část práce je věnována právě ekonomickým vztahům, zejména od okamžiku „nedobrovolné účasti“ Polska, Československa, Maďarska v rámci komunistického hospodářského bloku - Radě vzájemné hospodářské pomoci RVHP, která absolutně změnila charakter jak československé, tak i polské a maďarské ekonomiky. Jak uvádí diplomantka, tak z tradičně zemědělských zemí byly v průběhu dalších 40 let nesvobody vytvořeny státy s centrálně (z Moskvy) plánovaným hospodářstvím, které zcela popřelo jejich specifický charakter států orientovaných na zemědělskou výrobu (Polsko, Maďarsko), tak i na oblast lehkého průmyslu a služeb (Československo). Toto pokřivení národních ekonomik bylo (a je doposud) pomaličku narovnáváno až s pádem totalitních režimů a „účelově“ hospodářsko-politický spolek byl nahrazen budováním suverénních národních ekonomik, které si však od počátku byly vědomé potřeby regionální spolupráce, jejímž základem se nakonec stalo seskupení V3, respektive V4, které, jak na mnoha místech diplomantka uvádí, vytvořilo poměrně respektovaný regionální nadnárodní subjekt, který mimo motivace integrační (NATO, EU) měl a stále má i vysoký tržní potenciál v rámci Evropské unie (ale i mimo ní, například samostatná aktivita spolupráce s čínskými obchodními partnery, nebo aktuálně s Ruskem). Jak jsem již v úvodu posudku uvedl, zcela mimořádnou pozornost si v práci Z. Glacnerové zaslouží socioekonomická analýza středoevropského regionu, na příkladu analýzy jednotlivých států. Diplomantka ji provedla na základě teritoriálního a časového vymezení (Česko, Polsko, Maďarsko; a časové vymezení 2006-2013). Diplomantka informačně velice

bohatě zachycuje v textu a datových výstupech (tabulkách) vývoj průběhu nezaměstnanosti ve vybraných státech V4 (s využitím nejen národních informačních zdrojů, ale zejména zdrojů Eurostatu a dalších oficiálních zdrojů evropských institucí). Komplexnost této části je doplněna odpovídající reflexí komentářů národních periodik (zejména polských), což celkem autenticky zachytává dobovou atmosféru a reflexi problému zvyšující se nezaměstnanosti a celkového propadu ekonomik ve střední Evropě (v důsledku hospodářské krize, stejně jako v důsledku rozdílných ekonomických konceptů, které byly vládami těchto států realizovány – zde je myšleno zejména na maďarský neortodoxní způsob zvyšování příjmů a snižování dluhu veřejných financí, zejména po roce 2010).

Významnou, doslova přidanou hodnotou práce, je část, ve které se hovoří o oblastech perspektivní podnikatelské spolupráce, tedy jaká odvětví ve vzájemné relaci jsou již tradiční, a která představují do budoucnosti prostor pro případný dynamický rozvoj obchodní spolupráce. Tyto informace, které diplomantka ve své práci prezentuje, jsou cennými daty, která bývají součástí profesionálních obchodně-ekonomických reportů generovaných specializovanými podnikatelskými subjekty působícími v oblasti nadnárodního obchodního poradenství. Data, strukturu i finální podoba práce tak dává poměrně vysokou šanci, aby byl tento typ analytické práce použit pro potřeby zcela konkrétních podnikatelských subjektů a zejména takováto forma diplomové práce (textového výstupu) poskytuje vysokou míru pracovní uplatnitelnosti diplomantky!

Bc. Zuzana Glacnerová již při volbě tématu, při sestavování konceptu a struktury práce, stejně jako svou prokázanou jazykovou kompetencí (polština, maďarština) a profesionálními excerpceci dobových periodik, prací se sekundární literaturou, stejně jako prokázáním svých nadstandardních znalostí o aktuálním společensko-politickém vývoji, ekonomickém vývoji, prokázala vysokou schopnost samostatného a analytického myšlení, které zcela odpovídá poznatkům a schopnostem, které jsou předpokladem úspěšného završení magisterského studia. Předložená diplomová práce je nadstandardní analyticko-informační studií, která je využitelná nejen teoreticky (pro sesbíraná data), ale zejména může zcela jednoznačně sloužit pro získání hlubšího odborného vhledu do středoevropských regionálních vztahů (nejen historických), ale zejména s důrazem na přítomnost a jejich další perspektivu, která se právě nejlépe ukazuje v oblastech zcela konkrétní podnikatelské regionální spolupráce.

Bc. Zuzana Glacnerová vypracovala a předložila diplomovou práci, která vypovídá o vysoké a komplexní schopnosti samostatné práce a analytického myšlení, stejně jako potvrdila schopnost pracovat s prameny, domácí i cizojazyčnou literaturou a aplikovat v praxi získané poznatky.

K textu diplomové práce nemám žádných zásadních námitek. Jedná se pečlivě zpracovanou práci, která má vysokou informační hodnotu, logické řazení kapitol a z hlediska problematiky vysoce cennou informační hodnotu.

Diplomovou práci doporučuji k úspěšné obhajobě a hodnotím ji známkou - ***výborně***.

Mgr. Robert Pejša, PhD.

V Rožtokách dne 3.9. 2015